

Stanowisko Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego w sprawie zapotrzebowania na umiejętności i kompetencje poszczególnych profesjonalistów ochrony zdrowia

W wszystkich krajach UE odnotowano znaczący postęp w przekazywaniu umiejętności do innych profesjonalistów ochrony zdrowia. Oczekiwania społeczeństwa wobec ochrony zdrowia zmieniają się i dlatego profesja pielęgniarska musi rozwijać nowe kompetencje, podejmować nowe role i odpowiedzialność za samodzielne działania.

W ostatnim okresie odnotowano także w UE przesunięcie zadań między lekarzami i pielęgniarkami, między pielęgniarkami i zawodami pielęgniarskimi (asystenci pielęgniarek, opiekunowie medyczny itp.) oraz innymi profesjami, które wzmacniają pielęgniarstwo i wspierają wykonywanie zadań przez pielęgniarki.

Rozwój oczekiwań społeczeństwa tworzy nowe wymagania, wyzwania, a jednocześnie stwarza nowe możliwości dla pielęgniarek i pielęgniarstwa. System ochrony zdrowia musi więc zostać przededefiniowany, celem dookreślenia kwalifikacji zawodowych, ról i odpowiedzialności. Rząd i decydenci muszą dostosować legislację tak, aby wesprzeć zachodzące zmiany.

Obecna sytuacja jest momentem krytycznym, gdyż pielęgniarki nie tylko aktywnie uczestniczą w rozwoju pielęgniarstwa, ale i ustawicznym podnoszeniu swoich kwalifikacji – kształceniu na wielu poziomach nauczania. Sytuacja ta wymaga zdefiniowania kompetencji wynikających z kierunków kształcenia m.in. na studiach drugiego stopnia w innych specjalnościach niż pielęgniarstwo.

Konieczność zmian w zakresie umiejętności i ich wielość wynikają z:

- wzrastającego popytu na wysoką jakość usług w ochronie zdrowia, w opiece szpitalnej - efekt przekazania zapewnienia zwiększonej opieki w środowisku bytowania (POZ) i opiece długoterminowej;
- wzrastającej potrzeby minimalizowania kosztów i zwiększania efektywności ich wykorzystania, z uwagi na sytuację związaną z kryzysem i małą liczbą zasobów wysoko wykwalifikowanej kadry pielęgniarek w ochronie zdrowia;
- wzrastającego zapotrzebowania na rozwój zawodowy, określania ścieżek kariery przez pielęgniarki i innych profesjonalistów w ochronie zdrowia;
- rozwoju nowych technologii, wymagających wysokiego poziomu elastyczności i umiejętności do ich wykorzystania;
- rosnącej liczby osób przewlekle chorych i zwiększających się oczekiwań społeczeństwa w zakresie usług umożliwiających zachowanie zdrowia, zapobieganie chorobom i edukacji zdrowotnej.

Profesja pielęgniarska to zawód, którego przedstawiciele posiadają coraz szerszy zakres wiedzy wynikającej ze wzrostu wymagań dla kwalifikacji i umiejętności technicznych.

Pielęgniarki posiadają szeroki zakres umiejętności ogólnych, technicznych. Praca pielęgniarki stała się coraz bardziej dynamiczna, wymagająca elastyczności, ciągłej nauki i podejmowania indywidualnej decyzji co do oceny opieki.

Badania wykazują jasną zależność między zasobami wykwalifikowanych pielęgniarek i pozytywnymi wynikami leczenia.

Dlatego też istnieje ekonomiczne i jakościowe uzasadnienie, aby tworzyć optymalne poziomy zróżnicowanych umiejętności dla personelu pielęgniarskiego.

Spółeczeństwo wymaga, aby tak pielęgniarki jak i inny personel ochrony zdrowia zapewniał wysoką jakość usług.

Pielęgniarki, w przeciwieństwie do większości innych profesji, zapewniają opiekę przez 24 godziny na dobę. Ponadto oczekuje się, że pielęgniarki będą koordynować opiekę nad pacjentem. Rozwijają się więc możliwości pełnienia roli rzecznika dla pacjenta w różnych sytuacjach jego kontaktu z opieką zdrowotną.

Jak zostało zapisane w 2000 r. w Deklaracji Monachijskiej, podczas drugiej Konferencji WHO ministrów zdrowia, dotyczącej pielęgniarstwa i położnictwa, pielęgniarki mają znaczący wpływ na wzrost efektywności w ochronie zdrowia. W oparciu o wiedzę i doświadczenie, pielęgniarki szacują zapotrzebowanie na opiekę, zapewniają i dostarczają opiekę, w oparciu o ocenę kosztów i wydajność pracy.

W wielu europejskich krajach zachodnich pielęgniarki z sukcesami tworzą centra opieki dla pacjentów z chorobami niezakaźnymi i przodują w dostarczaniu opieki w nowych miejscach i blisko domów pacjentów.

Skoncentrowanie opieki pielęgniarskiej na pacjencie przyczyniło się także do pozytywnych efektów jak:

- holistycznego podejścia do zarządzania opieką nad pacjentem,
- poszerzenia kompetencji pielęgniarek do wczesnego identyfikowania pogorszenia stanu zdrowia pacjenta i doprowadzenia do wdrożenia odpowiednich działań (badanie fizykalne),
- systematycznego i ciągłego wzrostu wspierania ekonomicznego opieki nad pacjentem,
- optymalizacji opieki nad pacjentem, dzięki ustawicznemu rozwijaniu ról i umiejętności pielęgniarek, by dopasować ich kompetencje do potrzeb klienta/pacjenta,
- legislacji i regulacji przygotowywanych w większości krajów europejskich. Zapisy prawne muszą zostać dostosowane do nowych form dostarczania usług w ochronie zdrowia. Muszą także wyraźnie zostać zdefiniowane: pozycja i odpowiedzialność pielęgniarek w stosunku do innych zawodów ochrony zdrowia, jako część efektywnego multidyscyplinarnego zespołowego działania.

Każdy rząd razem z profesjonalistami – członkami systemu ochrony zdrowia musi zdefiniować i wspierać warunki i zmiany kulturowe, które wiążą się nowymi rolami i odpowiedzialnością oraz innowacyjnością w opiece, aby zwiększać dostępność do usług. Rządy powinny popierać modele dobrej praktyki, która jest stosowana w innych europejskich krajach, gromadzić informacje i udostępniać podmiotom w ich krajach.

Aby zoptymalizować opiekę nad pacjentem, muszą zostać zdefiniowane i wydzielone zadania i odpowiedzialność dla poszczególnych grup profesjonalistów ochrony zdrowia zgodnie z ich edukacyjnymi kwalifikacjami i kompetencjami – bez zagrożenia dla jakości opieki.

Aby wyeliminować znaczny niedobór kadry pielęgniarskiej, rząd musi zainicjować strategię planowania zasobów w pielęgniarstwie jako element strategii dla pielęgniarstwa w ramach strategii dla zdrowia.

Musi być uruchomione znaczące inwestowanie w edukację w pielęgniarstwie, by zapewnić odpowiednie nauczanie, kształcenie ustawiczne i ciągły profesjonalny rozwój, dla wspierania pielęgniarstwa i pielęgniarek, aby profesjonalści ochrony zdrowia mogli osiągnąć wysokie równoważne kwalifikacje i kompetencje, które będą odpowiedzią na zmieniające się potrzeby ochrony zdrowia.

Zawód pielęgniarski powinien zostać zakwalifikowany do grupy kierunków zamawianych przez polski rząd, aby zapewnić optymalną liczbę kadr do zapewnienia bezpieczeństwa pacjentom teraz i w przyszłości.

Należy doprowadzić do powstania wielu ścieżek kariery pielęgniarek i szerokiej drabiny ich kompetencji dla pomyślnego wprowadzenia nowych umiejętności w zależności od identyfikowanych potrzeb klienta/pacjenta.

Bardzo ważne jest, aby edukacja w zawodzie odbywała się w obszarze klinicznym przy włączeniu kompetentnych profesjonalistów – praktyków pracujących na co dzień z pacjentem, którzy przyczynią się do rozwoju wiedzy i poprawy umiejętności pielęgniarek.

Rozszerzenie i wzrost odpowiedzialności albo przekazywanie umiejętności powinny zostać jednocześnie odpowiednio wynagradzane, proporcjonalnie do wszystkich profesjonalnych grup pracowników ochrony zdrowia.

Zmiana w zróżnicowaniu umiejętności nie może prowadzić do wzrostu administracyjnego obciążenia pielęgniarek.

Decyzje różnicowania umiejętności powinny być specyficzne i uwzględniające: miejscowe potrzeby w zakresie dostarczania opieki, jakość dostępnych usług i skuteczność, wydajność, posiadane zasoby oraz dostępne usługi z zakresu ochrony zdrowia, jak również kształcenie i nauczanie oraz udział profesji zaangażowanych w ochronę zdrowia w podejmowaniu decyzji.

Twórcze i efektywne przywództwo w pielęgniarstwie jest bardzo ważnym elementem w osiąganiu celów dla rozwoju profesji i różnicowania zapotrzebowania na kompetencje personelu medycznego.

Warszawa 28.09.2009

Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie Zarząd Główny www.ptp.nai.pl
Al. Reymonta 8 lok 12 tel +48 (0) 22 663 63 45; fax: 48 (0) 22 398-18-5;
email: zgptpiel@gmail.com
OPP KRS 0000065610